

УДК 378:37.011.3-057.4:[37.015.31:159.98](045)

Піпчак С. Н.**студентка 2 курсу, групи ОПН-2 (м)з,
спеціальності «Освітні, педагогічні науки»****Мукачівський державний університет****Фенчак Л. М.****кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет**

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

У статті висвітлено роль і важливість використання тренінгових педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх менеджерів освіти. Акцентовано увагу на сутності наукової категорії «тренінг».

Ключові слова: *тренінг, навчальний тренінг, професійна підготовка, майбутні менеджери освіти.*

The article highlights the role and importance of the use of training pedagogical technologies in the training of future education managers. Emphasis is placed on the essence of the scientific category «training».

Key words: *training, educational training, professional training, future education managers.*

У сучасних умовах розвитку суспільства майбутній менеджер освіти повинен уміти своєчасно, швидко та якісно обробляти великі об'єми інформації, оптимально вибираючи варіанти рішень, володіти здатністю до професійної мобільності, соціальної активності, мати здібність до постійного самовдосконалення, самореалізації, саморозвитку. Вирішення цієї проблеми багато в чому залежить від змісту і методики професійної підготовки майбутніх фахівців.

Одним із найбільш перспективних напрямків організації навчального процесу у закладах вищої освіти є використання викладачами інтерактивних педагогічних технологій, які ґрунтуються на інтенсивному підході, мають практичну спрямованість, виховують у майбутніх фахівців спрямованість на

самопізнання. Серед інноваційних педагогічних технологій підготовки фахівців у вищій школі можна назвати впровадження тренінгових форм навчання.

Тренінгова педагогічна технологія в умовах сьогодення є важливим елементом системи навчання й розвитку в будь-якому навчальному закладі, оскільки тренінг передбачає сприяння інтенсивності навчання, знання під час тренінгу стають продуктом спільної активної діяльності майбутніх фахівців.

Зазначимо, що сьогодні помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання тренінгових технологій у процесі підготовки фахівців. Так, дослідження багатьох науковців присвячено проблемі тренінгу, серед яких: Л. Бондарєва, М. Васильєв, Л. Лук'янова, Л. Новікова, О. Прутченков, А. Семенова, А.Сущенко Л. Шепелєва та ін.

Дослідники «тренінг» розглядають як технологію, що належить до різних галузей знань, виокремлюючи саме його спрямованість: вироблення умінь і способів дій у практичних ситуаціях; формуванні певних знань, умінь і навичок, пов'язаних з тією або тією професійною діяльністю тощо [1]. Він дає змогу активізувати майбутніх фахівців під час професійної підготовки до управлінської діяльності у ЗВО із теоретичних знань до усвідомленого набуття знань, умінь і навичок.

Дефінітивний аналіз поняття «тренінг» дозволяє порівнювати його тлумачення у науковій літературі. Зокрема, тренінг розуміють як: метод групової навчальної діяльності, коли в лабораторних умовах засобами спеціальних вправ, спрямованих на відтворення, виконання й аналіз ситуацій; в учасників не тільки формуються професійні уміння й навички, але й створюються умови для професійного розвитку – Л. Лук'янова [1]; спеціально організований комплекс методів навчальної діяльності, завдань і вправ, спрямованих на формування, удосконалення і розширення досвіду – Л. Новікова [2]; інтенсивні короткотривалі навчальні заняття, спрямовані на створення, розвиток і систематизацію певних навичок, необхідних для виконання конкретних особистісних, навчальних чи професійних завдань, які підсилюються мотивацією особистості щодо вдосконалення роботи – А. Сущенко [3].

Ми поділяємо думку А. Сущенко, який визначає тренінг як одну з ефективних форм навчальної роботи, під час якої студенти формують уміння й навички вирішення різноманітних аналітичних та практичних завдань, пов'язаних із виконанням професійних функцій. Вчений констатує, що саме тренінг передбачає виконання завдань, які імітують діяльність менеджера у виробничому середовищі, оскільки у процесі його реалізації студенти опановують практичні навички управлінської діяльності. При цьому

наголошує, що використання тренінгових технологій у підготовці сучасних менеджерів визначено як ефективний метод поєднання навчального та практичного компонентів, дієва форма прояву особистих здібностей в умовах командної роботи [3].

Зауважимо, що залежно від мети та завдань, які вирішуються під час тренінгу, дослідники виділяють такі його різновиди: соціально-психологічні, комунікативні, навчальні, управлінські, корпоративні тренінги, аутотренінги, бізнес-тренінги тощо. Наприклад, учені (О. Бондарчук, Л. Карамушка, Н. Коломінський, Т. Зайчикова та О. Філь) виділяють такі види тренінгу: тренінг формування психологічної готовності менеджерів та персоналу організацій до роботи в команді (сприяє усвідомленню командного менеджменту в управлінні освітніми організаціями, істотних характеристик команд, актуалізації потреби учасників у формуванні команд у своїх організаціях та потреби у проведенні спільного тренінгу за участю менеджерів і персоналу організацій тощо); тренінг навичок партнерської взаємодії менеджерів та персоналу організацій у команді (передбачає формування позитивних настанов менеджерів та персоналу організацій до взаємодії один з одним, відпрацювання навичок виконання спільних творчих проектів та їх презентації на принципах партнерства; тренінг розвитку конкурентоздатності команди (спрямований на формування навичок конкурентоздатної взаємодії між різними командами в організації або між різними організаціями на засадах партнерства, толерантності і довіри) [2].

Таким чином вважаємо доцільним застосування тренінгових педагогічних технологій у процесі управлінської підготовки майбутніх менеджерів освіти, оскільки такі технології сприяють розвитку особистісних якостей і компетенцій фахівців у сфері освіти: адекватної самооцінки, організаторських і комунікативних умінь; формують конструктивну поведінку в конфлікті, розуміння й планування власної кар'єри; створюють привабливий імідж менеджера освіти тощо.

Зупинимось на аналізі сутності навчального тренінгу, так як він лежить в основі професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти. Навчальний тренінг це активна навчальна діяльність студентів під час здійснення якої майбутні фахівці виконують тренінгові вправи адаптовані до майбутньої професійної діяльності під керівництвом викладача-тренера на основі спеціально підготовлених інструктивно-методичних матеріалів відповідних сучасним вимогам до професійної діяльності [1]. Навчальний тренінг розуміється як запланований процес модифікації знань, поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду, з тим, щоб досягти ефективного виконання в певному виді діяльності [2]. Науковці навчальний

тренінг у професійній підготовці майбутніх фахівців розглядають як: тренінговий метод навчання (Н. Ничкало); спосіб спільної діяльності вчителя і учнів, що передбачає оволодіння учнями соціальним досвідом людства та керівництво навчально-пізнавальною діяльністю учнів з боку вчителя (А. Алексюк); засіб й шлях (впорядкована дія) з метою одержання певного результату в процесі навчально-виховної роботи (О.С. Падалка); спосіб навчання (О. Куклін, О. Щербак); системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти (С. Сисоєва, Т. Поясок).

Упровадження тренінгових педагогічних технологій у процес підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти до управлінської діяльності визначаємо як комплекс логічно послідовних тренінгових вправ, спрямованих на закріплення знань, розвиток у майбутніх менеджерів освіти особистісних характеристик, відпрацювання вмінь і навичок, що забезпечують їхню готовність до управлінської діяльності у сфері освіти.

Під час навчального процесу з професійних дисциплін нами апробувались елементи тренінгових занять. Найбільш ефективною була групова робота, оскільки вона дозволяє змоделювати систему взаємовідносин і взаємозв'язків, характерних для управлінської діяльності менеджера у сфері освіти, проаналізувати вплив чинників на ділове середовище організації, зокрема в умовах невизначеності, допомагає учасникам групової роботи вирішити міжособистісні проблеми. Під час такої роботи майбутні фахівці у сфері освіти апробували нові моделі професійної поведінки, навчалися по-новому ставитися до себе й до людей, ідентифікувати себе з іншими, грали різні ролі, що сприяло ознайомленню з новими ефективними способами поведінки в умовах ризику, особистісному зростанню студентів, їхньому самоусвідомленню й формуванню їхньої психологічної, когнітивної та функційної готовності до майбутньої управлінської діяльності.

Науковці у своїх теоретико-практичних рекомендаціях стверджують, що упровадження тренінгових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти до управлінської діяльності потребує створення спеціального середовища для цілеспрямованого впливу викладача на формування й розвиток необхідних особистісних і професійно важливих якостей студентів, а саме: забезпечення провідної ролі викладача в процесі реалізації тренінгової технології; чіткого усвідомлення та вибору тих форм і методів проведення тренінгових занять, що максимально відповідають потребам майбутніх менеджерів освіти у самореалізації, сприяють розвитку тих професійних і

особистісних характеристик, які забезпечують їхню готовність до управлінської діяльності; самостійності, свідомості й активності майбутніх менеджерів в процесі тренінгу; індивідуального підходу до кожного студента під час тренінгового процесу; розвиток здібностей студентів щодо самопізнання, саморегуляції та саморефлексії [2; 3].

Тому, за результатами використання тренінгових педагогічних технологій навчання майбутні менеджери освіти зможуть не тільки аналізувати сам процес управління, але і засвоювати знання, відпрацьовувати вміння і навички вирішення управлінських завдань, працювати над розвитком свого лідерського потенціалу. Тренінг як технологія навчання сприятиме виявленню потреб, формулюванню цілей і знаходженню дієвих способів їх досягнення.

У результат аналізу психолого-педагогічних досліджень з вищезначеної проблеми дозволяє зробити наступні висновки: одним найбільш дієвим із інтерактивних методів підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі є навчальний тренінг; в практиці проведення навчального тренінгу найбільше поширення має комбінована форма застосування методів навчання відповідно до цілей, завдань, особистості викладача та учасників, наявності необхідних ресурсів; використання тренінгових навчальних технологій сприяє істотним змінам у мотиваційній сфері студентів у бік розвитку мотивів професійної діяльності; використання тренінгів на всіх етапах підготовки фахівців у сфері освіти дозволить студентам ефективно оволодіти професійними вміннями й навичками, сприяло розвитку міжособистісного спілкування.

Отже, впровадження інноваційних технологій у практику роботи сучасного закладу вищої освіти змінює репродуктивний характер засвоєння знань, умінь та навичок на проблемне та інноваційне навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лук'янова Л. Тренінгові технології в освіті дорослих [Електронний ресурс] / Л. Лук'янова. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua>.
2. Новікова Л.М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі : [навч.-метод. посіб.] / Л.М. Новікова. – Павлоград: Максимус-К, 2008. – 110 с.
3. Сущенко А.В. Досвід підготовки менеджерів організацій в умовах магістратури / А.В. Сущенко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя. – 2015. – Вип. 45 (98). – С. 497-504.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>